

Start Date	End Date	Headline	Text	Media	Media Credit	Media Caption	Media Thumbnail	Type	Tag
1675	1675	Pia desideria	Philipp Jacob Spener (1635-1705) przygotowuje pismo pt. "Pia desideria oder herzliches Verlangen nach gottgefälliger Besserung der wahren Evangelischen Kirche..." (początkowo jako przedmowa do Jana Armdta, potem jako samodzielne dzieło), w którym uskarża się na brak prawdziwej, żywej wiary w Kościele. Zob. https://goo.gl/UxLspB ; https://goo.gl/wqWwho	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Pia_Desideria.jpg	wydanie 1680 / SLUB Dresden				
1685	1685	Samuel Schelwig rektorem Gimnazjum Akademickiego	Rektorem Gimnazjum Akademickiego zostaje w 1685 r. teolog luterński Samuel Schelwig (1643-1715), który zgodnie ze zwyczajem pełni także obowiązki pastora w kościele Trójcy Św. w Gdańsku. Zob. https://goo.gl/nzGVvWH ; https://goo.gl/d89gft ; https://goo.gl/wqWwho	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Samuel_Schelwig.jpg	Digitaler Portraitindex				
1685	1685	Wicesenior Constantin Schütz	Constantin Schütz (1646-1712) zostaje wybrany na wiceseniora Ministerium Duchownego, stojącego na czele Kościoła luterńskiego w Gdańsku i podlegającego świeckiemu zwierzchnictwu Rady Miejskiej, a potem także trzech ordynków. Zob. https://goo.gl/nzGVvWH ; https://goo.gl/wqWwho	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Constantin_Schuetz.jpg	Die Porträtsammlung der Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel				
1692	1693	Przemyślenia na temat pietyzmu	1692 r. uznawany jest za początek sporów między ortodoksją luterąską a pietyzmem. Johann Benedict Carpovz publikuje pierwsze pismo dotyczące istoty pietyzmu ("Gründliches und wolgesetztes Bedencken / Von der Pietistery"). W 1693 r. Samuel Schelwig przygotowuje przedmowę do tego dzieła.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Gr%C3%BCndliches%20und%20wolgesetztes%20Bedencken%20%20Von%20der%20Pietistery.jpg	Deutsche Digitale Bibliothek				
1692	1692	Inna wizja katechizacji	C. Schütz głosi pierwsze kazania, w których otwarcie krytykuje zbyt naukowe, szkolne podejście S. Schelwiga do nauczania kościelnego i uprawianej teologii, a także brak ćwiczenia się w pobożności (<i>praxis pietatis</i>). Nie jest to jeszcze jednak świadome włączenie się w nurt teologii pietystycznej, lecz raczej próby zakomunikowania innego spojrzenia na katechizację.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Feller.jpg	J. Feller, Der Andächtige Student, Leipzig 1702				
1692	1692	Obrona Schelwiga	W 21 niedzielę po Trójcy Św. Samuel Schelwig oskarża C. Schütza o sztyderstwa z czystej nauki chrześcijańskiej. Żąda od niego zaprzestania głoszenia nowinek pietystycznych.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Sw_Trojca.jpg	Kościół Św. Trójcy w Gdańsku / Polona				
1693	1693	Spener włącza się w polemikę	Ph.J. Spener włącza się w nurt polemiki i w swoim piśmie "Gründliche Beantwortung Einer mit Lästerungen angefüllten Schrifft" odnosi się do antypietystycznego "Außführliche Beschreibung Des Unfugs der Pietisten " J.B. Carpzova.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/3.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt				
1693	1693	Apologia pobożności	W liście z 7 marca Schütz usprawiedliwia się, że wygłoszone przez niego kazanie dot. Ps 119,54-60 ("Dokonałość Prawa Bożego") nie dotyczyło pietyzmu, lecz ćwiczenia się w pobożności (<i>praxis pietatis Davidicam</i>).	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/praxis_pietatis.jpg	W.J. Weissenbach, Zdrój pociechy czyli ćwiczenia pobożne dla osób pici obojej, Rzeszów 1872, s. 378.				
1693	1693	Chrześcijańskie upomnienie Schütza	Constantin Schütz publikuje "Christliche Erinnerung An die Evangelische Lutherische Gemeine in Dantzig [...]". Nie przyznaje się w nim do pietyzmu, podkreśla jednak, że Kościół potrzebuje naprawy. Zob. https://goo.gl/QucQIF	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Christliche_Erinnerung.bmp	Elbłaska Biblioteka Cyfrowa				
1694	1694	Podróż Schelwiga do Niemiec	Schelwig pod pretekstem przeprowadzenia kuracji zdrowotnej wyrusza w 1694 r. do Niemiec. Podróż prowadząca go przez Wittemberge, Lipsk, Jenę, Halle, Helmstedt, Bad Pyrmont, Hamburg, Kilonię, Lubekę, Rostock i Greifswald, staje się doskonałą okazją do podjęcia polemiki z przedstawicielami i wrogami pietyzmu. Zob. https://goo.gl/AXkz4k	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Reise.jpg	Przykładowa wizualizacja na podstawie Google Maps				
1694	1695	Błędy Constantina Schütza	Dnia 30 sierpnia 1694 r. Samuel Schelwig składa u Rady Miasta manuskrypt katalogu błędów doktrynalnych C. Schütza pt. "Denunciation, gegen Herrn Constantin Schützen", przygotowany na podstawie dotychczasowych kazań i publikacji kaznodziei. Odwołuje się w nim nie tylko do kwestii formalnych, ale i porusza problemy doktrynalne. Druk w 1695 r.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Denunciation.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin				
1694	1695	Katalog przeciwny, czyli apologia Schütza	Pismo C. Schütza pt. "Apologia Catalogo Schelguigiano Opposita" (Dantzig 1694) jest odpowiedzią na "Denunciation" S. Schelwiga. Podobnie jak "Denuncjacja" sformułowane jest w postaci 13 punktów, odpowiadających zarzutom i popartych różnorodnymi argumentami. Zob. https://goo.gl/GChdhN	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Apologia.png	Staatsbibliothek zu Berlin				
1694	1694	Donozy z Niemiec	Peter Ranisch publikuje krótką relację o pietystach w Halberstadt pt. "Kurtzer Bericht wie die Pietisten [...] Anno 1694. aus Halberstadt ausgeschaffet worden [...]". adresowaną do Constantina Schütza, wraz z załącznikami.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/6.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin				
1695	1695	Liga fantastów	"Die Durch einen Brieff entdeckte Neue Schwärmer-Ligue wider Herr D. Spenern" to pismo, datowane na 16 marca 1695 r. w Wittemberdze (druk: Jena), przygotowane przez anonimowego autora, zaświadczającego o początkach sporu między ortodoksją luterąską a pietyzmem. Zob. https://goo.gl/pV6H4m	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Schwaermer_Ligue.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt				
1695	1695	Prawda ewangeliczna	S. Schelwig publikuje pismo mające w założeniu stanowić apologię prawdziwej (ortodoksyjnej) wiary ewangelickiej wraz z potwierdzeniem słuszności dotychczasowej nauki w zakresie: prawa i Ewangelii, wiary i uczynków, a także usprawiedliwienia i uświęcenia ("Kurtze Wiederholung Der Evangelischen Wahrheit / Zu einigen Lehr-Puncten [...]". Franckfurt und Leipzig 1695). Zob. https://goo.gl/FJ3cyS	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Kurtze_Wiederholung.jpg	Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek				
1695	1695	O wypędzaniu diabła fanatyzmu	W trzecią niedzielę Wielkiego Postu, zwaną Oculi (prawdopodobnie 6 marca) 1695 r., S. Schelwig wygłasza kazanie pod tytułem "Von Austreibung Des Schwarm-Teuffels", w którym krytykuje nowe koncepcje pietystyczne, porównując je do diabła urojeń i marzycielstwa. Według niego to błędna nauka tych, którzy przekonani są, że wierzą w Chrystusa, ale tak naprawdę rozsiewają wokół siebie to, czego nauka chrześcijańska wcale nie głosi. Zob. https://goo.gl/JCRBpu	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Schwarm_Teuffel.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin				

1695	1695	Zapewnienie	Bezpośrednia apelacja Constantina Schütza do wspólnoty kościoła mariackiego w Gdańsku, będącej pod pieczę duchową kaznodziei. ("Versicherung An die Christliche Gemeine / Daß eine gründliche und gnugsame Verantwortung Wider Hr. D. Sam. Schelwigs ungegründete Auflagen bald folgen soll, [s.l. 1695]. Punkt wyjścia rozważań to J 10.24-25. Zob. https://goo.gl/zuQwgx	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Versicherung_an_die_Christ_Gemeine.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1695	1695	Każdy może czytać Pismo święte	C. Schütz przygotowuje przedmowę do gdańskiego wydania "Informatorium Biblicum" Jana Armdta, kaznodziei i autora literatury pobożnościowej, w której centrum stoi w pełni samodzielną lekturą i interpretacją Pisma świętego. Zob. https://goo.gl/TsFYyX	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/45.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt, Halle			
1695	1695	Schütz rekapitułuje swoją apologię	C. Schütz zajmuje stanowisko wobec ataków na "Informatorium Biblicum" J. Armdta oraz pism polemicznych S. Schelwiga ("Gründliche Vorbereitung Zu der gänzlichen Verantwortung", Dantzig 1695). Zob. https://goo.gl/HJx8Fp	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Gruendliche_Vorbereitung.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden			
1695	1695	Braterskie upomnienie	Schelwig zmienia retorykę. Z jadownej obrony prawd wiary luterńskiej przechodzi do tzw. "upominania w duchu chrześcijańskim" ("Wolgemeinte und brüderliche Erinnerung", Dantzig [1695]). Zob. https://bit.ly/2MlqXYN	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Wolgemeinte.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1695	1695	Donos do Ministerium Duchownego	Przedruk pisma S. Schelwiga, skierowanego do Ministerium Duchownego w Gdańsku, datowanego na dzień 10 marca 1695 r. Jeden z oficjalnych donosów Rektora Gimnazjum na wiceseniora Ministerium C. Schütza. Zob. https://bit.ly/312AhY	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Schriftliche_Nachricht.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1695	1695	Relacja z podróży apologetycznej	Przesycona retoryką apologetyczną i surowością ocen relacja Schelwiga z podróży po Niemiec w 1694 r. Drugoplanowy cel podróży: zasięgnięcie obiektywnych (!) informacji o pietyzmie. Zob. https://bit.ly/2qyoBms	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Itinerarium.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden			
1695	1695	Anonim o pietystach	Pojawienie się ruchu pietystycznego w Niemczech budzi sprzeczne reakcje, czego przykładem jest "M. N. H. Brieff / von Jetzigen Theologischen Streitigkeiten in Teutschland" (1695). Zob. https://bit.ly/2MDOSZk	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/17.jpg	Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg			
1695	1695	Schelwig vs. Spener	W połowie lat 90-tych XVII wieku na skutek decyzji wewnętrznych spór gdański ustaje (do ok. 1700 r.), rozwija się natomiast polemika między S. Schelwigiem a Ph.J. Spenerem. Powstają liczne pisma, w których teolodzy uzasadniają bądź obalają słuszność i prawowierność doktryny pietystycznej.	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/holzschnitt.jpg	Alte und Neue Lehre und Kirche / drzeworyt, 1524			
1695	1695	Spener cierpi jak Jeremiasz	Ph.J. Spener utożsamia swoje cierpienie z losem ciemieżonego proroka Pana, Jeremiasza ("Freudiges Gewissen", 1695). Zob. https://bit.ly/32HWiQW	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/11.jpg	Göttinger Digitalisierungszentrum			
1695	1695	"...zaprzedałeś się, żeby czynić to, co jest złe w oczach Pana"	Schelwig nie ustaje w realizowaniu celu nawrócenia błądzących. Oficjalnie krytykuje praktykę popularyzowania błędnej nauki przez Spenera i jest przekonany o własnej nieomyślności. Zob. https://bit.ly/2BvjtIP	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/19.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1695	1695	Czyste sumienie	Spener oddala zarzuty Schelwiga, zarzucając mu jednocześnie złe praktyki kaznodziejskie i zapewniając o swojej niewinności ("Freudige Gewissens Frucht", 1695). Zob. https://bit.ly/2JgtxB	http://www.pietyzm.umk.pl/images/quellen/10.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1695	1695	Opinia wydziału teologicznego	W okresie nowożytnym w sprawach wątpliwych zasięganio opinii wydziałów teologicznych, by ustalić prawowierność myśli lub koncepcji teologicznych. Tak uczyniono w 1695 r., wnioskując o zbadanie spawy pietyzmu. Zob. https://bit.ly/2W3hCOe	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/14.jpg	Bayerische Staatsbibliothek - Münchener Digitalisierungszentrum Digitale Bibliothek			
1695	1695	Czuwać nad nauką Boga i unikać hańby	Pismo przygotowane przez wydział teologiczny uniwersytetu w Wittenberdze, sygnowane przez teologów Johanna Deuschmanna, Caspara Löschera, Philippa Ludovica Hannekena, Johanna Georga Neumanna i dotyczące oceny teologii Spenera. Zob. https://bit.ly/2JhbzjN	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/13.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1696	1696	Ósme przykazanie	Pismo Ph.J. Spenera przeniknięte rozważaniami na temat przekroczenia przez S. Schelwiga ósmego przykazania i wykroczenia przeciw prawdzie i miłości (obmawianie drugiej osoby, składanie fałszywego świadectwa, brak szacunku w mowie i piśmie, przekraczanie prawdy i zła interpretacja). Zob. https://bit.ly/32BGEq2	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/25.jpg	Bayerische Staatsbibliothek - Münchener Digitalisierungszentrum Digitale Bibliothek			
1696	1696	W obronie Kościoła ewangelickiego	Schelwig, czując się wciągnięty w spory, bierze w obronę Kościoła ewangelicki, uciśniony przez "Pietistische Schwärmerey" i wrogów nauki luterńskiej (Mt 5,11-12). Zob. https://bit.ly/2BCFz5y	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/26a.jpg	Bayerische Staatsbibliothek - Münchener Digitalisierungszentrum Digitale Bibliothek			
1696	1696	"Ich halte freylich die Pietisten für eine Rotte"	Schelwig ma świadomość, że w kontekście sporu z pietystami wsadził kij w mrowisko, ale i że jest to słuszny odwet za ich szyderstwa wobec ortodoksji. "Gewissenhafte Rüge..." to pismo odzwierciedlające żywą polemikę między przeciwnikami. Zob. https://bit.ly/2PbyC3i	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/24.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			
1696	1696	Rykoszetem?	Philipp Christoph Zeise - przykład teologa, który być może nigdy nie stanął bezpośredniego zagrożenia dla ortodoksji, lecz z uwagi na to, iż zaliczony został przez S. Schelwiga w poczet pietystów, postanowił stanąć w obronie dobrego imienia. Zob. https://bit.ly/2BCGWBe	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/28.jpg	Göttinger Digitalisierungszentrum			
1696	1696	Schelwig prostytuuje się myślami o fanatyzmie	Ostre słowa Ph.Chr. Zeisego na temat poczytnań Schelwiga, który rozpowszechnia kłamstwa i oszczerstwa na temat rzekomego pietyzmu. Zob. https://bit.ly/2oUwLFv	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/27.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden			
1696	1697	"Biblia" antypietystów	"Die Sectirische Pietisterey" to wydany przez Schelwiga w trzech tomach zbiór najważniejszych myśli ortodoksji luterńskiej (w wydaniu gdańskim), uznawany przez ówczesnych za fundamentalną syntezę błędów pietyzmu i dzieło unikatowe w skali europejskiej . Zob. https://bit.ly/33VWQCW	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/22.jpg	Bayerische Staatsbibliothek - Münchener Digitalisierungszentrum Digitale Bibliothek			
1696	1696	"Eilfertige Vorstellung"	Krótką odpowiedź Ph.J. Spenera, przygotowana 30.09.1696 na okoliczność wydania przez S.Schelwiga tekstu "Sectirische Pietisterey". Zob. https://bit.ly/360HH4O	http://pietizm.umk.pl/images/quellen/23.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin			

1697	1697	"die Liebe zu GOTT und meinem Nechsten"	S. Schelwig wydaje "Erweiß / Daß Hr. D. Philipp Jacob Spener" (1697), pismo, którego celem było pouczenie całej gminy ewangelicko-luterańskiej, aby prawidłowo rozpoznawała czystość głoszonych nauk i wytrwała w wierności prawdziwej wierze. Czyny to z miłości do Boga i bliźnich. Zob. https://bit.ly/2NUP2LQ	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/31.jpg	DFG-Viewer				
1698	1698	Pietyzm nie jest sekta!	"Völlige Abfertigung Hn D. Samuel Schelwigs" Ph.J. Spenera to próba ostatecznego rozprawienia się z zarzutami S. Schelwiga z "Gewissenhafte Rüge Der Gewissenlosen Gewissens-Rüge" oraz "Die Sectirische Pietistery". Zob. https://bit.ly/2TS70Td	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/34.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt				
1698	1698	"Die Safft- und Krafft-lose Abfertigung Hn. D. Philip Jacob Speners"	S. Schelwig nie odpuszcza i ponownie wydaje druk, będący sumaryczną analizą błędów pietyzmu. Zob. https://bit.ly/3aJzmoT	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/32.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt				
1698	1698	Schelwig pod obstrzałem	Do dziś nie wiadomo, kto krył się pod pseudonimem Samuel Schwerdtmann (autor krytycznej i surowej oceny "Kurtzer Bericht von der gemachten Schelwigischen Sectirerey", 1698).	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/33.jpg	DFG-Viewer				
1699	1699	"Besser kein Christ / als ein Pietist"	Wymowny tytuł krótkiego dzieła antypietystycznego. Jego anonimowy autor ostrzega przed szerzącą się zarazą kultu pobożności i nawołuje do stałości i wytrwałości w wierze i czystej nauce luterańskiej. Zob. https://bit.ly/30Plvaz	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/A.jpg	Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt				
1700	1700	Rozmowa z Bogiem o pietystach	Pismo Andreasa Stübla / Stiefla, niemieckiego teologa, pedagoga i filozofa, w ciekawej formie rozmowy służy bożemu z Bogiem, w której nie dokonuje się wprowadzić wyraźną obronę pietyzmu, lecz raczej atak na antypietystów, którzy wprowadzając swoje druki na rynek czytelnicy, szkodzą nauce, Kościołowi i wspólnocie ewangelickiej. Zob. https://bit.ly/2uulKW2	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Rede_mit_Gott.png	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				
1701	1701	"Bo nadzieja bezbożnego jak plewa wiatrem miotana" (Mdr 5, 14)	Pismo S. Schelwiga "Versicherung / Daß seinem Widersacher", datowane na 21 marca 1701 r. Autor informuje o ukazaniu się pisma "Das Unvergleichliche Bild Orthodoxorum Orthodoxissimi", które rzekomo w obiektywny sposób opisuje nieporozumienie gdańskie. Zob. https://bit.ly/36m5XO1	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Versicherung.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				
1701	1701	"Lutherus Anti-Pietista"	U progu XVIII wieku Friedrich Christian Bücher, teolog luterański, bibliotekarz gimnazjum i kaznodzieja w Gdańsku, zabiera głos w sprawie toczącego się od 1692 r. sporu między ortodoksją luterańską a pietyzmem, będącym już wówczas emanacją reinterpretowanej doktryny luterańskiej. Zob. https://bit.ly/2Gg8VZR	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/F_Chr.Buecher.jpg	Digitaler Portraitindex				
1701	1701	Mocą decyzji rady miasta spór umorzony	Pismo "Schluß E. Rahts Der Stadt Dantzig", datowane na 21 czerwca 1701 r. w Gdańsku, podpisane: burmistrz i rada miasta Gdańska, wydane w związku z ciężkimi nieporozumieniami między Ernstem Langiem, rajcą i sędzią, a panami Samuelem Schelwigiem, pastorem Św. Trójcy, i Friedrichem Christianem Bücherem, diakonem św. Katarzyny. Zob. https://bit.ly/36p3FOa	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Schluss.jpg	Staatsbibliothek zu Berlin				
1702	1702	Spór personalny o stanowisko	S. Schelwig manifestuje z miłości chrześcijańskiej przeciwko C. Schützwowi, który przejął funkcję wiceseniora Ministerium Duchownego wbrew panującym zwyczajom ("Pomum Eridos, Das ist: Der unglückselige Zanck-Apfel"). Zob. https://bit.ly/3alza9o	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Pomum_Eridos.jpg	Bayerische Staatsbibliothek				
1702	1702	Lekarstwo na Schelwiga	C. Schütz niczym ciemiężony Jeremiasz - żywi nadzieję, że pewnego dnia jego służba zostanie doceniona, ponieważ sam zgodnie z wolą Boga nigdy nie zaprzestał głoszenia nauk, upominania, grozenia karami. Zob. https://bit.ly/2GpBhk9	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Heilsame_Artzney.png	Staatsbibliothek zu Berlin				
1702	1702	"Antwort / Auff die so genannte Notification und Declaration"	S. Schelwig ("Antwort / Auff die so genannte Notification und Declaration") oznajmia, że nigdy nie zamierzał i nie będzie w przyszłości wchodził w spór z Constantinem Schützem, czego świadectwem miało być pismo "Pomum Eridos", w którym nie wzmiankuje on nazwiska swojego przeciwnika. W ten sposób w sporze staje się on zwycięzcą. Zob. https://bit.ly/2ux7bbK	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Antwort.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				
1703	1703	"abscheulicher Schwärmer und grimmiger, jedoch ohnmächtiger Feind aller treuen Diener Christi"	Rozliczenie S. Schelwiga z E. Langiem, zwolennikiem teologii mennonitów i pietystów oraz krytykiem prawowiernych teologów. Myślą przewodnią jest Mt 10,24-26. Zob. https://bit.ly/3aHglHu	http://www.pietyzm.umk.pl/images/timeline/Ehren-Rettung.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				
1704	1704	Kościół ewangelicki wewnętrznie rozdarty	Anonimowy autor "Offenbahrer Beweis" twierdzi, że spór z pietystami wpłynął na dobre praktyki w Kościele, powodując większą podejrzliwość wobec prawowiernych nauczycieli i oskarżenia o błędy. Zob. https://bit.ly/2velh29	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/43.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				
1705	1705	"Synopsis controversiarum"	Druk Samuela Schelwiga, będący zestawieniem błędów pietyzmu i ich właściwej interpretacji teologicznej, przygotowany na podstawie ksiąg symbolicznych, Pisma świętego oraz druków polemicznych, wydanych w trakcie sporów pietystycznych. Zob. https://bit.ly/2Gpyjw1	http://pietyzm.umk.pl/images/quellen/43.jpg	Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek Dresden				